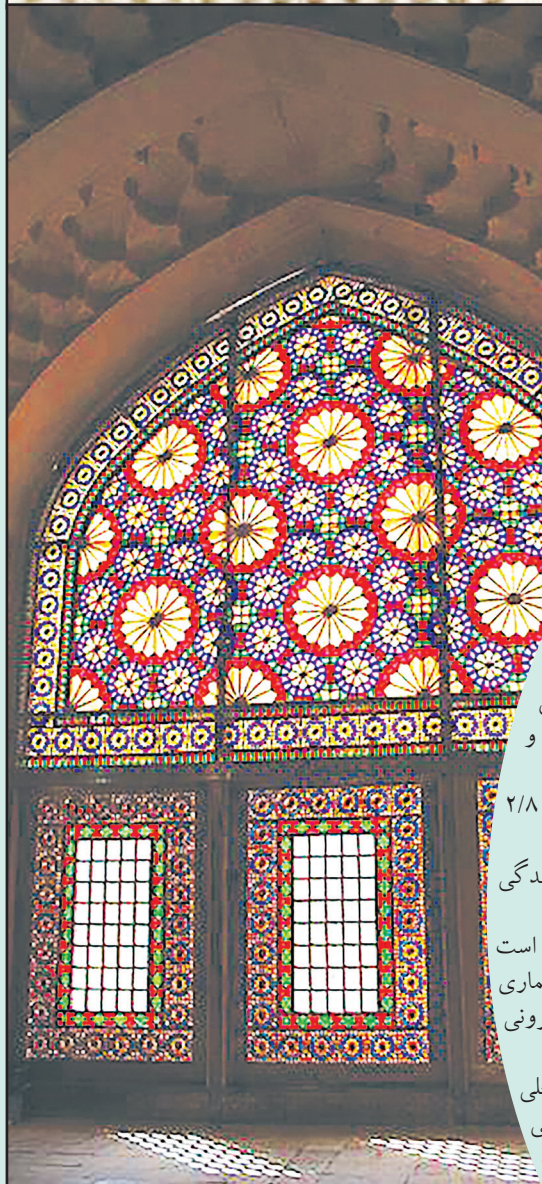
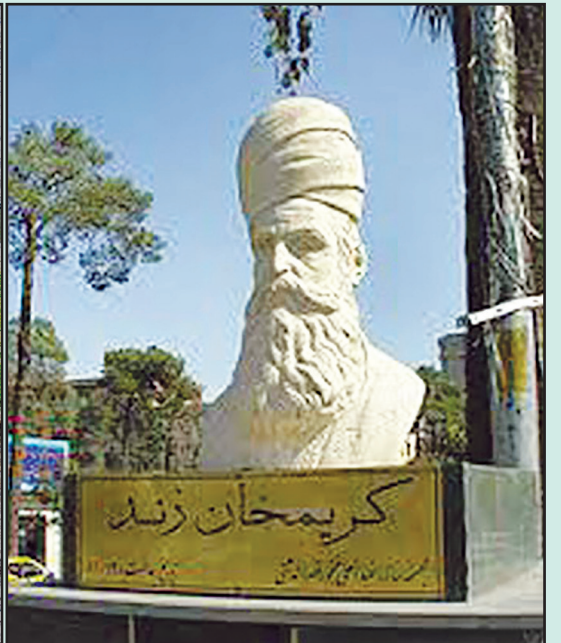
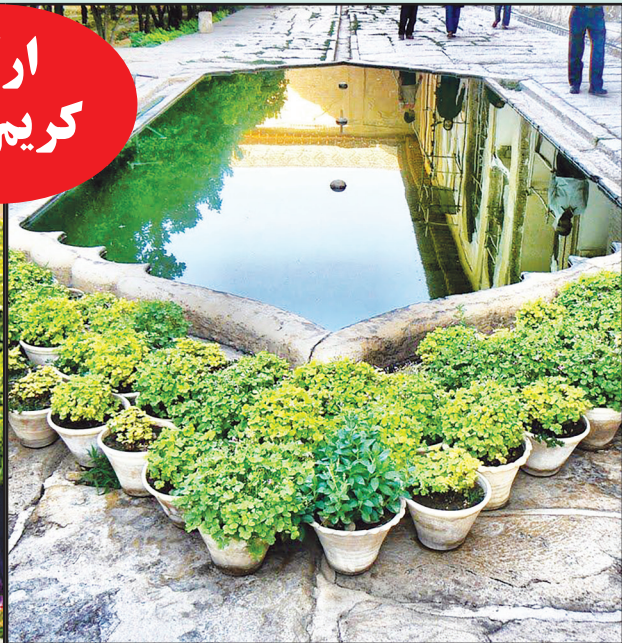
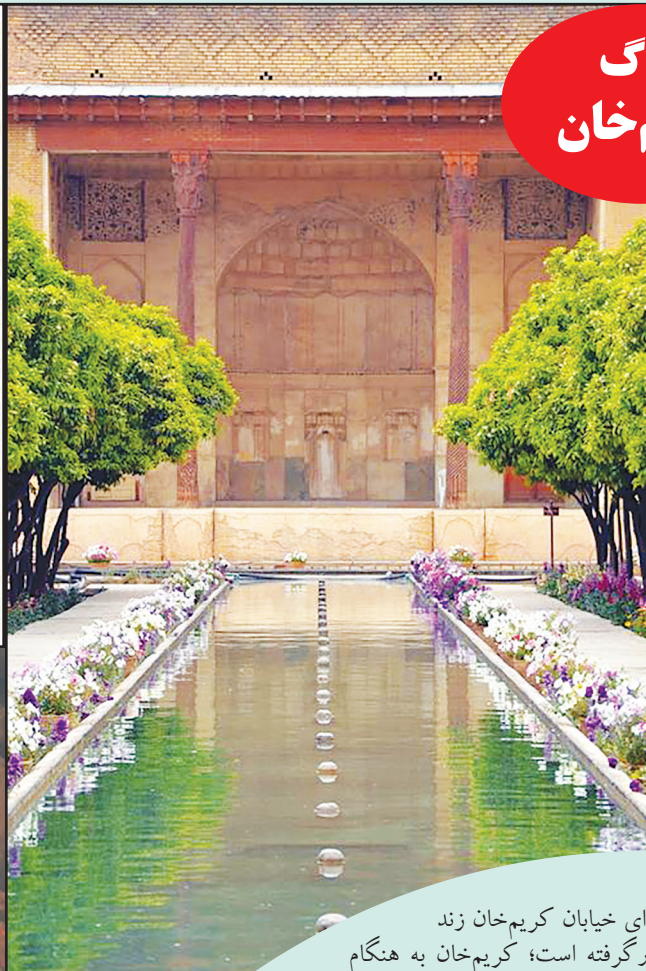

ارگ کریم خان

ارگ کریم‌خانی در ابتدای خیابان کریم‌خان زند (شیراز) نیش میدان شهرداری قرار گرفته است؛ کریم‌خان به هنگام پایه‌گذاری حکومت در شیراز تحت تأثیر معماری صفوی قرار گرفت. به این صورت که بعد از بازدید از میدان نقش‌جهان اصفهان تصمیم به ایجاد میدان وسیعی در شمال شیراز قدیم گرفت.

ساخت ارگ بین سال‌های ۱۷۶۶ و ۱۷۶۷ میلادی انجام شد و کریم‌خان بهترین معماران زمان خود را جهت ساخت آن به کار گرفت. او همچنین بهترین مصالح را از داخل و خارج کشور تهیه و ساخت بنا را به‌سرعت تمام کرد. این بنا در دوره زندیه به‌عنوان محل استقرار حکومت و در دوره قاجاریه به‌عنوان محل زندگی فرمانداران محلی استفاده می‌شد. عبدالحسین میرزا فرمانفرما حکمران فارس، دستور به بازسازی مینیاتوره‌های نقاشی شده در این بنا داد. (کریم‌خان زند در سال ۱۱۶۳ ه. ق حکومت غرب ایران را قبضه کرد و از آن سال شروع به گسترش سیطره خویش بر مناطق مختلف کشور می‌کند و در نهایت با سرکوب مخالفان و مدعیان حکومت در ۱۳۷۹ ه. ق رسماً حکومت خویش را به سراسر کشور آغاز و شیراز را مقر حکومت خویش قرار داد. کریم‌خان زند به جهت ایجاد بناهای عام‌المنفعه به وکیل‌الرعا یا شهرت می‌یابد، تمام بناهای عصر کریم‌خان در طی ۱۴ سال حکومت کریم‌خان در شیراز ساخته شده است.) بنای ارگ ترکیبی از دو معماری مسکونی و نظامی است. بخش درونی ارگ با ایوان‌ها و اتاق‌های نقاشی شده، آب‌نماها و باغچه‌ها از ظرافت خاصی برخوردار است. سه ضلع شمال، جنوب و غرب هر یک دارای یک ایوان و شش اتاق مسکونی در دو طرف آن است. ضلع شرقی شامل حمام خصوصی و برخی امکانات خدماتی است.

برج و باروی چهارگانه به انضمام خندقی که سابقاً دور آن حفر شده بود نیز نقش دفاعی بنا را بر عهده داشته‌اند. ضخامت دیوارها در پایه ۳ متر و در بالا ۲/۸ متر است. ارتفاع برج‌ها نیز ۱۵ متر است و از آجر ساخته شده‌اند.

یکی از برج‌های چهارگانه این ارگ مانند برج پیزا کج شده بوده و به این خاطر یکی از جاذبه‌های گردشگری شیراز به‌حساب می‌آید. روند توقف کج شدگی این برج به لحاظ فنی و مهندسی مورد اهمیت قرار دارد.

ارگ اندرونی، کاخ سلطنتی کریم‌خان و خانواده‌اش بوده است در چهار گوشه ارگ، چهار برج مدور سه‌طبقه قرار گرفته است که ارتفاع آن‌ها حدود ۱۴ متر است و ارتفاع دیوارهای ارگ نیز به ۱۲ متر می‌رسد. به هنگام تماشای ارگ ظاهری خشونت‌آمیز و به‌دوراز هر گونه تزئین پیش چشم تماشاگر جلوه می‌نماید. معماری ارگ به شیوه اصفهانی و از نوع معماری درون‌گرا است که وجود تزئینات ظریف و زیبایی داخل ساختمان در مقابل تزئینات خشن و ساده دیوارهای بیرونی گواه این مطلب است. عمده مصالح در بنای ارگ سنگ و آجر است.

در بالای ورودی اصلی، کاشی‌کاری از نوع هفت‌رنگ مشتمل بر صحنه نبرد رستم و دیو سفید مربوط به دوره قاجاریه است. بعد از ورودی در بخش داخلی هشتی قرار گرفته است. در بخش شمالی حیاط‌خلوتی به‌اضافه چند اتاق کوچک مجزا از سایر مجموعه اتاق‌های ارگ قرار دارد. در گوشه جنوب شرقی هشتی نیز حمام اختصاصی کریم‌خان ساخته شده است. در چهار گوشه بنا در کنار برج‌ها چهار حیاط‌خلوت با حوضی در مرکز آن قرار گرفته است که احتمالاً کاربردهایی از قبیل ایجاد سرویس دهی و آشپزخانه داشته‌اند.

بخش‌های مسکونی بنا در سه جبهه شمالی، جنوبی و غربی واقع شده‌اند. در مرکز هر جبهه یک ایوان ستون‌دار با دو ستون سنگی قرار دارد که در زمان قاجاریه ستون‌های اصلی ایوان‌های جنوبی و غربی برداشته شده و ستون‌های چوبی با تزئینات مارپیچی شکل جایگزین شده است. در دو طرف هر ایوان ستون‌دار و تالار و میان تالارها دو راهرو دوطبقه بکار رفته است.

نمای تالارها با پنجره‌های چوبی مشبک کاری شده همراه با شیشه‌های رنگی پوشیده شده است. تالارها به‌وسیله دو سقف پوشیده شده‌اند که یکی سقف طاق‌دار با مقرنس‌های گچی در بخش داخلی آن تزئین شده و دیگری سقف کاذب که بافاصله‌ای نسبت به سقف اصلی ایجاد گردیده، بخش داخلی سقف اصلی تالارها با نقاشی‌ها و تذهیب‌های بسیار زیبایی که از نقاشی‌های عصر صفوی الگو گرفته‌اند تزئین شده است. در ترسیم این نقاشی‌ها از موادی مانند طلا، جیوه، شکرگرف، گل اخرا و سایر مواد معدنی استفاده شده است.

<http://www.khabaronline.ir/detail/۲۲۴۰۴۱/>

